Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Vienlīdzīga attieksme pret jauniešiem darba tirgū"

(informatīvs ziņojums)

(2023/C 293/08)

Ziņotājs: ***Michael McLOUGHLIN***

Pilnsapulces lēmums	20.1.2022.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
	Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	31.5.2023.
Pieņemts plenārsesijā	15.6.2023.
Plenārsesija Nr.	579
Balsojuma rezultāts	
(par/pret/atturas)	217/0/6

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. Nesen pieņemtajā Direktīvā par adekvātu minimālo algu Eiropas Savienībā būtībā netika aplūkots jautājums par jauniešu minimālo darba algu. Tajā arī netiek ierosināta universāla pieeja. Gluži pretēji, tā ir horizontāla sistēma, kas atbalsta dažādas tradīcijas un sākotnējos nosacījumus, kā arī stiprina sociālo partneru un koplīguma sarunu lomu. Jauniešu minimālās algas jautājums dažādās dalībvalstīs tiek risināts atšķirīgi, un tam ir jāpievērš uzmanība. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) iesaka Eiropas Komisijai, dalībvalstīm un sociālajiem partneriem apsvērt šo jautājumu saskaņā ar direktīvu un ierosināto Padomes ieteikumu par sociālā dialoga stiprināšanu Eiropas Savienībā. EESK aicina dalībvalstis un sociālos partnerus izmantot savu rīcības brīvību nediskriminējošā veidā.

1.2. EESK uzskata, ka Eiropas Jaunatnes gads 2022 bija iespēja pievērsties nozīmīgiem jautājumiem, kas ietekmē jauniešus, un īstenot nozīmīgas politikas iniciatīvas, kas ir paver iespējas jauniešiem vai kuru mērķis ir ietekmēt viņu stāvokli sabiedrībā. Ņemot vērā to, cik svarīga ir jauniešu auglīga līdzdalība darba tirgū, viņu pirmajai līdzdalībai jāsniedz pozitīva pieredze, un pasākumi, kas pret jauniešiem piemēro mazāk labvēlīgu attieksmi tikai viņu vecuma dēļ, nav produktīvi. Šajā saistībā EESK atzinīgi vērtē ES Prasmju gadu, ko oficiāli izsludināja 2023. gada 9. maijā un kas ir politisks stimuls mūžizglītībai, radot jaunu impulsu ES 2030. gada sociālo mērķu sasniegšanai.

1.3. Diferencēti jauniešiem paredzēti noteikumi attiecībā uz bezdarbnieka pabalstiem un palīdzības maksājumiem var ietekmēt jauniešu situāciju darba tirgū un viņu spēju izmantot savas tiesības brīvi pārvietoties ES. Dalībvalstu kompetencē ir lemt par savu sociālā nodrošinājuma sistēmu struktūru un saturu. EESK aicina dalībvalstis šajā procesā ievērot nediskriminācijas principu, it īpaši brīvas pārvietošanās gadījumā. EESK iesaka Komisijai cieši sadarboties ar dalībvalstīm un sociālajiem partneriem, lai vāktu datus un valstu labas prakses piemērus, šā jautājuma tālākajā izskatīšanā ņemot vērā arī nesen ierosināto Padomes ieteikumu par sociālā dialoga stiprināšanu Eiropas Savienībā.

1.4. Jauniešiem piedāvātā stažēšanās profesionālā vidē bieži vien ir izšķirošs solis profesionālās integrācijas procesā. Neapmaksātai praksei vai praksei bez kompensācijas var būt ļoti negatīva ietekme uz jauniešu pieredzi darba tirgū. Komiteja atzīmē rezolūciju, ko tā pieņēma 2022. gada decembra plenārsesijā, kā arī Eiropas Parlamenta rezolūciju un aicina pārējās ES iestādes un struktūras, tai skaitā Komisiju, izrādīt lielāku interesi par šo jautājumu, tādējādi reāli apliecinot savu apņēmību atbalstīt jauniešus arī pēc Eiropas Jaunatnes gada. Ļoti īsas darba pieredzes periodi un oficiāli atzīti un saskaņoti

mācību kursi dažkārt var būt neapmaksāti. Tomēr ilgāka termiņa stažēšanās, kas ir analoga algotu darbinieku veikumam, būtu jāapmaksā. Eirobarometra aptaujā secināts, ka lielākā daļa stažieru ir saņēmuši atalgojumu un viņiem bija piekļuve sociālajai aizsardzībai ([1]).

1.5. Ņemot vērā Eiropas Jaunatnes gadu un citas iniciatīvas, pēdējā laikā lielāka uzmanība tiek pievērsta jaunatnes jautājumiem. Viens no priekšlikumiem ir ideja par Eiropas "jauniešu testu", kas paredz novērtēt visu jauno politikas pasākumu ietekmi uz jauniešiem. Šo ideju popularizēja Eiropas Jaunatnes forums, un par to 2022. gadā tika izstrādāts EESK atzinums. EESK stingri atbalsta šo politikas veidošanas pieeju, kas izklāstīta Komitejas 2022. gada atzinumā ([2]).

1.6. Covid-19 krīze un karš Ukrainā būtiski apdraud Eiropas ekonomiku. Lai gan uzņēmumi ir darījuši visu iespējamo, lai saglabātu nodarbinātību, šīs norises ietekmē Eiropas iedzīvotājus un it īpaši jauniešus.

1.7. Stažēšanās ir kļuvusi par svarīgu atspēriena punktu jauniešu ienākšanai darba tirgū. Lai atvieglotu piekļuvi nodarbinātībai, stažēšanās programmā būtu jāpiedāvā kvalitatīvs mācību saturs un piemēroti darba apstākļi, un tai nevajadzētu aizstāt pastāvīgu darbu vai būt par priekšnosacījumu iekārtošanai darbā. Pašreizējā situācija liecina, ka pieaug bažas, it īpaši jauniešu vidū, ka veselības krīze un Ukrainā notiekošā kara sekas varētu pasliktināt stažieru apstākļus. Komisijas mērķis ir pārbaudīt, vai tiek pienācīgi izmantota stažēšanās kvalitātes sistēma (*QFT*).

2. **Ievads**

2.1. 2022. gads bija pasludināts par Eiropas Jaunatnes gadu, un EESK atzinumā par šo gadu Komiteja pauda vēlmi, lai šis gads būtu vērsts uz jauniešu perspektīvā svarīgākajām politikas jomām un aptvertu ne tikai pasākumus un publicitātes iespējas. Jaunieši ir pauduši līdzīgu attieksmi un viedokļus, it īpaši ņemot vērā diezgan sasteigto Eiropas gada ieviešanas gaitu. Jauniešu pieredze, ko viņi gūst, ienākot darba tirgū un strādājot, neapšaubāmi ir viens no svarīgākajiem šo paaudzi ietekmējošajiem politikas jautājumiem gan valstu, gan Eiropas līmenī.

2.2. Pasaulē pēc Covid-19 jauns uzsvars tiek likts uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, jauniem darba veidiem, jaunām prasmēm, izaicinājumu atgriezties darbvietā un potenciālo hibrīdo vidi ar visām no tā izrietošajām iespējām un riskiem. Vēl jo vairāk, mēs zinām, ka jaunieši ievērojami cieta Covid-19 pandēmijas laikā, un tas bija viens no iemesliem, kāpēc 2022. gads tika pasludināts par Eiropas Jaunatnes gadu. Pandēmijas laikā jaunieši zaudēja dažus svarīgus personīgās un sociālās attīstības posmus. Tomēr pandēmija būtiski ietekmēja arī jauniešu izglītību un viņu dalību darba tirgū.

2.3. Eiropas Savienībā ir vairākas attiecīgas politikas jomas, kas attiecas uz jauniešiem un nodrošina viņu pēc iespējas pilnīgāku iekļaušanos sabiedrībā un tādas pašas iespējas kā pārējiem sabiedrības locekļiem. ES vadītāji 2016. gada Bratislavas paziņojumā aicināja veidot daudzsološu ekonomisko nākotni visiem, aizsargāt mūsu dzīvesveidu un nodrošināt labākas iespējas jauniešiem. Tāpat Eiropas sociālo tiesību pīlāra preambulā teikts, ka "tādas problēmas kā arvien augoša nevienlīdzība, ilgtermiņa un jauniešu bezdarbs vai paaudžu solidaritātes trūkums bieži ir līdzīgas dažādās dalībvalstīs, lai gan atšķirīgā apmērā".

2.4. Nozīmīgākā stratēģija, kas attiecas uz Eiropas Savienības jauniešiem, ir ES jaunatnes stratēģija. Stratēģijas galvenais mērķis ir pavērt iespējas jauniešiem un stiprināt viņu izturētspēju, koncentrējoties uz trim darbības jomām, kas ietilpst sadaļā "Iesaistīšana, saiknes veidošana, iespēju veicināšana". Stratēģijā atzīts, ka jauniešu iesaistes iespēju nodrošināšana demokrātiskajā dzīvē ir ļoti svarīga funkcionējošai demokrātijai un sabiedrībai kopumā. ES jaunatnes stratēģijas sadaļas "Iesaistīšana" mērķis ir atbalstīt jauniešu jēgpilnu pilsonisko, ekonomisko, sociālo, kultūras un politisko līdzdalību. Stratēģijā jauniešu mobilitāti uzskata par iespēju:

— attīstīt un stiprināt personiskās, sociālās un pilsoniskās kompetences,

— attīstīt kritisko domāšanu un radošumu,

— uzlabot jauniešu nodarbinātības iespējas,

([1]) Nesenā Eirobarometra aptauja "*Integration of young people into the labour market with particular focus on traineeships*", 2023. gada aprīlis, Eirobarometra aptauja (europa.eu).

([2]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "ES jauniešu tests" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C 486, 21.12.2022., 46. lpp.).

— kļūt par aktīviem Eiropas iedzīvotājiem.

2.5. ES jaunatnes stratēģijā īpaši atzīta jaunatnes darba kā jauniešu "tiesību nostiprināšanas katalizatora" loma, norādot, ka jaunatnes darbs sniedz unikālas priekšrocības jauniešiem pārejā uz pieaugušo dzīvi un rada drošu vidi, kurā viņi var gūt pašapziņu un mācīties neformālā veidā ([3]).

2.6. EESK pauda viedokli, ka stratēģijā galvenā uzmanība būtu jāpievērš starpnozaru pieejai, izmantojot holistisku skatījumu uz jauniešiem, viņu vajadzībām un tiesībām visās politikas jomās, un ka jaunajam ES jaunatnes lietu koordinatoram galvenokārt būtu jāuzņemas vadošā loma starpnozaru darbā. Komiteja arī pauda vēlmi, lai ES jaunatnes politika tiktu iekļauta Eiropas pusgada procesā, vairāk koncentrējoties uz rezultātu sasniegšanu, it īpaši starpnozaru jomās ([4]).

2.7. EESK ieteica stratēģijā ietvert augsta līmeņa mērķus starpnozaru darbam, kas saistīts ar citām attiecīgām ES politikas jomām, tai skaitā nodarbinātību, izglītību, veselības aprūpi, migrāciju un līdztiesību. Komiteja arī iestājās par to, lai stratēģijā tiktu pievērsta lielāka uzmanība nodarbinātības un izglītības jautājumiem, kuri attiecas uz jauniešiem, it īpaši saistībā ar debatēm par nodarbinātības nākotni, kā arī par prasmju attīstību un citiem sociālajiem jautājumiem, piemēram, garīgo veselību un līdztiesību.

3. **Jaunieši, darba tirgus un prasmes**

3.1. Aplūkojot darba tirgu, jauniešiem un viņu nodarbinātības perspektīvām parasti tiek pievērsta liela uzmanība. Galvenokārt tas ir tāpēc, ka agrīnajai pieredzei, ko cilvēki gūst saistībā ar viņu līdzdalību darba tirgū, vēlākos gados var būt ilgtermiņa ietekme. Tas it īpaši attiecas uz priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu. Skolas pamešana skar arī gandrīz 20 % cilvēku ar invaliditāti, un tas vairāk nekā divas reizes pārsniedz pārējo 18 līdz 24 gadus veco jauniešu vidējo rādītāju ([5]). Saistībā ar Covid-19 un iepriekšējo finanšu krīzi mēs arī redzējām, ka jaunieši ir vairāk pakļauti ekonomiskajiem satricinājumiem un lejupslīdei, ka viņi bieži vien ir pirmie, kas zaudē darbu, un abos gadījumos strādā tādās nozarēs kā pakalpojumi, un ka viņi ir pārmērīgi pārstāvēti nedrošos nodarbinātības veidos. SDO konstatējusi, ka lielākā daļa tiešsaistes darba platformās un lokalizētā darbā strādājošo ir jaunāki par 35 gadiem un ka gados jauniem darba ņēmējiem nodarbinātības nosacījumi ir nedrošāki. Grieķijas tūrisma nozarē ir nodarbināta lielākā daļa gados jaunu darba ņēmēju, kurus masveidā skāra pandēmija. Spānijā, Itālijā un Portugālē jauniešu vidū ir ārkārtīgi liels pagaidu darba līgumu īpatsvars (vairāk nekā 60 %), kas krīzes gadījumā var izraisīt strauju bezdarba pieaugumu.

3.2. Mūsu pašreizējai prioritātei ir jābūt Eiropas ekonomikas atjaunošanai, konsekventi īstenojot valstu atveseļošanas plānus ([6]) un radot apstākļus, kas ļauj uzņēmumiem atkal augt un radīt kvalitatīvas darbvietas. Laikā, kad uzņēmumi saskaras ar prasmju trūkumu, nevar atrast darbiniekus ar atbilstošām prasmēm, kā arī saskaras ar nopietnām darbā pieņemšanas grūtībām, to interesēs ir izmantot visu cilvēku, tai skaitā jauniešu, potenciālu.

3.3. Lielākajai daļai cilvēku, bet it īpaši jauniešiem, viens no nozīmīgākajiem dzīves drošības un perspektīvu avotiem ir darba iespējas un atbilstošas prasmes. Covid-19 pandēmijas un Ukrainā notiekošā kara sekas skar ne tikai iedzīvotājus, bet arī uzņēmumus, mazinot to spēju radīt vērtību un darbvietas un nodrošināt efektīvu pāreju no vienas darbvietas uz citu.

3.4. Mēs redzam, ka jaunieši, kuri pēc skolas vai augstskolas nespēj atrast darbavietu, var saskarties ar grūtībām vēlākos gados. Lai gan bezdarbs rada problēmas ikvienam, kas ar to saskaras, šīs problēmas var būt daudz lielākas jauniešiem, kuriem, iespējams, nav tādu tīklu, kas vajadzīgi, lai gūtu panākumus strauji mainīgajā darba tirgū. Tāpat tas, ka nesamērīgi liela sabiedrības daļa ir bez darba, ietekmē arī sociālo kohēziju un mūsu demokrātiskās vērtības un ārkārtējos apstākļos var novest pie iespējamām sociālām nekārtībām, kā tas ir noticis dažās jaunattīstības valstīs.

([3]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par Eiropas Jaunatnes gadu 2022" (COM(2021) 634 final – 2021/0328 (COD)) (OV C 152, 6.4.2022., 122. lpp.).

([4]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par Eiropas Jaunatnes gadu 2022" (COM(2021) 634 final – 2021/0328 (COD)) (OV C 152, 6.4.2022., 122. lpp.).

([5]) https://www.disability-europe.net/downloads/1046-ede-task-2-1-statistical-indicators-tables-eu-silc-2018

([6]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Kā garantēt pienācīgas kvalitātes nodarbinātību jauniešiem un nodrošināt jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, iekļaušanu, izmantojot pienācīgi izstrādātus nacionālos atveseļošanas plānus" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C 152, 6.4.2022., 27. lpp.), *NEET* un NANP.

3.5. Tāpēc ir svarīgi, lai vienlīdzīga attieksme pret jauniešiem darba tirgū būtu daļa no visaptverošas pilsoniskas un demokrātiskas līdzdalības, kas ir vajadzīga. EESK ne tikai uzskata, ka jauniešiem ir jābūt kopienas locekļiem un jāpiedalās sporta aktivitātēs kā aktīviem iedzīvotājiem, bet ir arī pārliecināta, ka viņu spēja izprast savu lomu un vietu darba tirgū, kā arī aizstāvēt sevi ir svarīgs pilsoniskuma elements. Tāpat darba tirgum vajadzētu būt paaudžu solidaritātes vietai, kur tiek nodrošināts pienācīgs līdzsvars starp darbu un privāto dzīvi un kur cilvēki var just, ka viņi dod ieguldījumu sabiedrības dzīvē. Jauniešu bezdarbs ir strukturāla problēma daudzās valstīs, taču tādās valstīs kā Spānija pastāv stimuli vēlākas pensionēšanās gadījumā (līdz 12 000 EUR), lai pensiju sistēmu padarītu ilgtspējīgu. Atzinumā norādīts, ka tādēļ tautsaimniecība riskē zaudēt augstāku produktivitāti, ko var nodrošināt jaunieši. Turklāt ir profesijas, kurās ir ļoti grūti strādāt pēc 65 gadu vecuma sasniegšanas.

3.6. Ekonomikas līmenī augsts jauniešu bezdarba līmenis un efektīvas starppaaudžu pieejas trūkums uzņēmumu līmenī var pazemināt produktivitāti, jo ir mazāk jaunu darbinieku, kas ievieš jaunas prasmes un jauninājumus ražošanas procesos. Liela bezdarbnieku skaita dēļ valstij rodas arī ekonomiskās izmaksas, kas izpaužas kā zaudēti nodokļu ieņēmumi, sociālie maksājumi un saistīto shēmu izmaksas. *Eurofound* konstatējis, ka ekonomiskās izmaksas, ko 2011. gadā radīja jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*), bija aptuveni 153 miljardi euro. Šīs bažas ir atspoguļotas atzinumā "Nestabils darbs un garīgā veselība" ([7]) un atzinumā "Demokrātija darbā" ([8]). Visbeidzot bezdarba līmenis jauniešiem ar invaliditāti vecumā no 25 līdz 34 gadiem ir gandrīz divreiz augstāks nekā cilvēkiem bez invaliditātes (18 % salīdzinājumā ar 9,7 %) ([9]).

3.7. Individuālā līmenī jauniešu bezdarba ietekme var izpausties kā slikta garīgā veselība un labsajūta, kā arī lielāka neapmierinātība, un, iespējams, tas var palielināt pieprasījumu pēc sabiedrības veselības aprūpes pakalpojumiem. Turklāt pastāv lielāks sabiedrības sadrumstalotības risks, ko rada dažādi sociālās atstumtības veidi, ar kuriem var saskarties gados jauni bezdarbnieki. Bezdarbs jaunībā palielina izredzes būt bezdarbniekam vēlākā dzīves posmā un negatīvi ietekmē vēlāk nopelnītā apmēru, ja un kad darbs tiek atrasts. Vairākos aspektos gados jauni bezdarbnieki biežāk saskaras arī ar kvalifikācijas kritumu vai sociālo atstumtību. Covid-19 ietekme uz jauniešu garīgo veselību ir labi dokumentēta.

3.8. Svarīgi ir arī pievērsties to gados jaunu darba ņēmēju un jauniešu situācijai, kuri zaudējuši motivāciju un kuru profesionālā integrācija ir ļoti apgrūtināta. Priekšlaicīga mācību pārtraukšana un pārmaiņas izglītībā ir izaicinājums. Tādēļ jaunieši var zaudēt saikni ar darba tirgus realitāti.

3.9. Viens no veidiem, kā palielināt jauniešu ekonomisko aktivitāti, ir motivēt viņus kļūt par uzņēmējiem, viņos attīstot uzņēmēju domāšanu, radošumu un novatoriskas pieejas. Eiropas Prasmju gada pasākumi var veicināt uzņēmējdarbības izglītību un balstīties uz dažiem labas prakses modeļiem, piemēram, jauno uzņēmēju programmām un konkursiem.

3.10. Eiropas Savienība jauniešu nodarbinātības problēmu uztver nopietni, un tās nozīmīgākais risinājums šajā politikas jomā ir pastiprinātā Garantija jauniešiem. Sākotnēji Garantijas jauniešiem mērķis bija nodrošināt, ka jauniešiem vecumā no 18 līdz 24 gadiem noteiktā laikposmā pēc skolas beigšanas vai bezdarbnieka statusa iegūšanas tiek piedāvāts darbs, darba pieredze, mācekļa prakse, apmācība vai apvienots darbs un apmācība. Eiropas Komisija ieteica, ka Garantija jauniešiem būtu jāpiedāvā četru mēnešu laikā pēc jauniešu kļūšanas par bezdarbniekiem. Pastiprinātā Garantija jauniešiem ir visu dalībvalstu apņemšanās nodrošināt, ka visi jaunieši vecumā līdz 30 gadiem saņem kvalitatīvu darba, tālākizglītības, māceklības vai prakses piedāvājumu.

3.11. Lai nodrošinātu efektīvu pāreju no vienas darbavietas uz citu, ir jāpanāk progress izglītības reformu jomā, novēršot prasmju neatbilstību un koncentrējoties uz mūžizglītību, pieaugušo izglītību, pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi. EESK atzīmē Komisijas panākumus Eiropas izglītības telpas izveidē, kā arī sekmīgos centienus stiprināt Eiropas sadarbības sistēmu profesionālās izglītības un apmācības (PIA) jomā un īstenot Digitālās izglītības rīcības plānu.

3.12. EESK atzīmē arī Komisijas jauno iniciatīvu par individuāliem mācību kontiem (*ILA*), it īpaši mikrokredītiem, un jauno tiesību aktu kopumu par augstskolām. Radīts jauns impulss, kura mērķis ir nodrošināt jauniešiem atbilstošas prasmes un atbalstīt gados jaunu studentu, mācekļu un uzņēmēju mobilitāti.

([7]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Nestabils darbs un garīgā veselība" (izpētes atzinums pēc prezidentvalsts Spānijas pieprasījuma) (OV C 228, 29.6.2023., 28. lpp.).

([8]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Demokrātija darbavietā" (izpētes atzinums pēc prezidentvalsts Spānijas pieprasījuma) (OV C 228, 29.6.2023., 43. lpp.).

([9]) https://www.disability-europe.net/downloads/1046-ede-task-2-1-statistical-indicators-tables-eu-silc-2018

4. **Covid-19 ietekme**

4.1. Saskaņā ar *Eurostat* datiem Covid-19 pandēmija jauniešus ir skārusi smagāk nekā vecāka gadagājuma cilvēkus. ES jauniešu (vecumā no 15 līdz 29 gadiem) nodarbinātības līmenis 2020. gada trešajā ceturksnī bija – 2,8 procentpunkti salīdzinājumā ar 2019. gada trešo ceturksni pirms pandēmijas. Tomēr 2021. gada trešajā ceturksnī bija vērojama atveseļošanās, un salīdzinājumā ar 2019. gada trešo ceturksni nodarbinātības līmenis pazemināj̄as par 0,1 procentpunktu. 2020. gada trešo ceturksni salīdzinot ar 2019. gada trešo ceturksni, visās valstīs bija vērojams jauniešu nodarbinātības līmeņa kritums.

4.2. *Eurostat* arī konstatēja, ka Eiropas Savienībā šīs tendences nav vienādas. 2021. gada trešajā ceturksnī lielākajā daļā ES dalībvalstu (16 no 27) vēl nebija vērojama pilnīga atlabšana, jo jauniešu nodarbinātības līmenis joprojām bija zemāks par 2019. gada trešajā ceturksnī reģistrēto līmeni. Vislielākais kritums tika reģistrēts Portugālē, Bulgārijā, Latvijā, Čehijā un Polijā (2021. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2019. gada 3. ceturksni, visās valstīs vismaz par 3 procentpunktiem). Turpretim vislielākais nodarbināto iedzīvotāju īpatsvara pieaugums vecumā no 15 līdz 29 gadiem 2021. gada trešajā ceturksnī salīdzinājumā ar situāciju pirms-Covid-19 bija vērojams Īrijā, Francijā un Slovēnijā (2021. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2019. gada 3. ceturksni, visās valstīs vismaz par 2 procentpunktiem).

4.3. *Eurofound* ziņoja, ka, neraugoties uz ES un dalībvalstu politikas centieniem atbalstīt jauniešus pēc 2008. gada finanšu krīzes, arī Covid-19 krīzes laikā darba zaudēšana visvairāk skāra jauniešus. Jaunieši bija pārmērīgi pārstāvēti nozarēs, kuras visvairāk ietekmēja pandēmijas ierobežojumi, un biežāk strādāja nepilnu darba laiku vai ar pagaidu līgumiem. 12 % jauniešu vecumā no 18 līdz 29 gadiem, kuri piedalījās vismaz divās e-aptaujas "Dzīve, darbs un Covid-19" kārtās, ziņoja, ka ir zaudējuši darbu, un arī 12 % studentu saskārās ar bezdarba problēmu. Tika ziņots par līdzīgu ietekmi uz uzkrājumiem, garīgo veselību un nabadzību.

4.4. Saskaņā ar *Insee* aptauju ([10]) pirmie ar Covid-19 epidēmiju saistītie ierobežojumi 2020. gada pavasarī jau izraisīja nepieredzētu aktivitātes kritumu: 73 % uzņēmumu ziņoja, ka to pārdošanas apjomi šajā periodā samazinājās par vairāk nekā 10 %, un 35 % – par vairāk nekā 50 %. Viena trešdaļa uzņēmumu tika slēgti uz vidēji 57 dienām, visbiežāk klientu un viesu uzņemšanai noteikto administratīvo ierobežojumu dēļ (65 %), bet arī ar piedāvājumu (8 %) vai iespējām (7 %) saistītu problēmu dēļ. Šī darbības apturēšana galvenokārt ietekmēja darbības, kas saistītas ar visciešāko kontaktu ar klientiem: ēdināšanas un dzērienu pakalpojumu sniegšanas darbības, izmitināšanu, individuālos pakalpojumus, kultūras un atpūtas pasākumus un gaisa transportu. Līdz 2020. gada septembrim 1 % uzņēmumu vēl bija slēgti.

4.5. Lai pārvarētu pēkšņo aktivitātes sarukumu, vairāk nekā četri no pieciem uzņēmumiem izmantoja publisko iestāžu sniegto atbalstu: saīsināto darba laiku (70 % uzņēmumu), sociālās apdrošināšanas iemaksu maksājumu atlikšanu (53 %) un valsts garantētus aizdevumus (41 %). Pārtikas un dzērienu pakalpojumu nozarē (97 %), automobiļu tirdzniecības un remonta nozarē (96 %) un izmitināšanas nozarē (95 %) šie pasākumi tika izmantoti īpaši bieži.

4.6. Vēl viens pandēmijas vilnis sekoja 2021. gadā, un 2022. gada februārī Eiropas ekonomiku skāra militārais konflikts Ukrainā un ar to saistītās augstās enerģijas cenas, ierobežota piekļuve izejvielām un piegādes ķēdes pārrāvumi, kā arī ar to saistītais augstais inflācijas līmenis.

4.7. Neraugoties uz šiem faktiem, uzņēmumi, kas darbojas ES vienotajā tirgū, darīja visu iespējamo, lai saglabātu darbvietas un radītu jaunas.

4.8. Runājot par izglītību, Eiropas Jaunatnes forums ziņoja, ka pandēmijas laikā attālinātās izglītības kvalitāte bija maināga – gandrīz katrs desmitais jaunais students neapmeklēja kursus, mācības vai nekārtoja pārbaudes. Aptuveni divas trešdaļas studentu uzskatīja, ka viņi mācās "nedaudz mazāk" vai "ievērojami mazāk". Trīs ceturtdaļas atstumto jauniešu uzskata, ka viņi mācās "nedaudz mazāk" vai "ievērojami mazāk". Tomēr individuālie apstākļi bija ļoti atšķirīgi. Neskaidrības izglītības jomā un problēmas saistībā ar mācīšanos tiešsaistē bija jauniešu stresa un labsajūtas problēmu cēlonis. Lai gan ietekmes mērogs nav skaidrs, izglītības traucējumi, visticamāk, ilgtermiņā negatīvi ietekmēs nodarbinātību, izglītības rezultātus, veselību un labsajūtu. Pastāv iespēja, ka šai situācijai ir arī pozitīva blakusietekme, kas paver durvis uz kombinētu izglītības sistēmu, kurā tiek izmantotas dažādas mācību formas un tehnoloģiski rīki, kas pieejami visiem jauniešiem, arī jauniešiem ar invaliditāti un attālos reģionos dzīvojošajiem.

([10]) *Institut national de la statistique et des études économiques*, https://www.insee.fr/en/statistiques/5018508.

4.9. Tomēr Covid-19 pandēmija visdramatiskāk ir ietekmējusi jauniešu garīgo veselību. Palielinās depresijas simptomi, piemēram, trauksme, nogurums, izolācija un domas par pašnāvību. Satraukumu rada bažas par nākotni. Austrijā veiktie pētījumi liecina, ka lielākā daļa šo jauniešu nav saņēmuši nekādu palīdzību. Tas ir saistīts ar zināšanu trūkumu par šādām iespējām, kā arī ar reģionālo un ekonomisko nevienlīdzību. Spānijā pašnāvība ir kļuvusi par biežāko jauniešu nāves cēloni. Pandēmija izraisīja psiholoģiskas ciešanas, 2020. gadā tika reģistrēta 3 941 pašnāvība, no kurām 300 pašnāvību gadījumi bija vecumā no 14 līdz 29 gadiem. Sabiedrības veselības sistēmām nav resursu, lai palīdzētu jauniešiem ar garīgās veselības problēmām. Jaunākais pētījums par jauniešu un bērnu slimībām Īrijā liecina, ka jauniešu depresijas un garīgo slimību gadījumu skaits ir divkāršojies.

4.10. Tāpat arī attieksmei pret tiem jauniešiem darba tirgū, kuriem ir intelektuāla vai fiziska invaliditāte, noteikti nevajadzētu būt mazāk labvēlīgai gan viņu vecuma, gan invaliditātes dēļ vai nošķirti no tās. Tāpat uzmanība jāpievērš tiem, kas dzīvo attālos lauku apvidos, un tiem, kurus skar diskriminācija dzimuma dēļ.

4.11. Nepilnīgi ir arī statistikas dati par jauniešu ar invaliditāti nodarbinātību: kvantitatīvie rādītāji, piemēram, bezdarba līmenis, būtu jāpapildina ar citiem rādītājiem, piemēram, tādiem kā apmācības līmenis, piedāvāto līgumu veids (uz noteiktu laiku, beztermiņa, pagaidu), nodarbinātības līmenis ierastā vidē, atbalstītas nodarbinātības līmenis vai ilgtermiņa bezdarba līmenis apvienojumā ar šo jauniešu sociālo un finansiālo stāvokli.

5. **Vienlīdzīga attieksme pret jauniešiem darba tirgū**

5.1. Vienlīdzība ir viens no ES pamatprincipiem un viena no svarīgākajām tiesībām, kas nostiprinātas Līgumā un ES Pamattiesību hartā un sekundārajos ES tiesību aktos. Vispārīgs satvars vienlīdzīgai attieksmei, kas jānodrošina nodarbinātībā un profesijā, ir izveidots ar mērķim joprojām atbilstošo Padomes Direktīvu 2000/78/EK ([11]).

5.2. Turklāt varam secināt, ka jauniešu nākotne ir viena no galvenajām ES rūpēm un ka jauniešu izredzes darba tirgū ir ļoti svarīgs viņu attīstības elements. Eiropas Savienībai ir virkne politikas pasākumu un instrumentu, kas vērsti uz jauniešiem un viņu stāvokli darba tirgū. Saskaņā ar LESD un subsidiaritātes principu daudzi no šiem jautājumiem ir dalībvalstu kompetencē, un tāpēc šajā atzinumā uzmanība pievērsta to politikas pasākumiem.

5.3. Jaunieši pandēmijas laikā cieta vairāk nekā citas grupas un dažādos veidos. Ņemot vērā šim jautājumam piešķirto nozīmi, būtu taisnīgi analizēt visus īpašos darba tirgus politikas aspektus un, balstoties uz šiem datiem, noteikt, vai attieksme pret jauniešiem tikai viņu vecuma dēļ ir mazāk labvēlīga nekā pret citiem. Tā kā temats varētu būt plašs, ir svarīgi skaidri noteikt, kas tiek analizēts šajā atzinumā. Tajā uzmanība tiek pievērsta redzamākai un tiešai mazāk labvēlīgai tiesību aktu vai politikas pasākumu attieksmei pret jauniešiem tikai viņu vecuma dēļ. Neizbēgami uzmanība biežāk pievērsta jomām, kurās ir pieejams visvairāk informācijas un skaidrības. Šīs jomas ir: minimālā alga, sociālā nodrošinājuma un sociālās palīdzības noteikumi un mazākā mērā (ņemot vērā jau paveikto darbu) – neapmaksāta prakse.

6. **Minimālā darba alga**

6.1. Saskaņā ar LESD ([12]) un subsidiaritātes principu minimālā darba alga ir dalībvalstu kompetencē, bet Eiropas Savienība var pieņemt pasākumus, tostarp direktīvas, lai veicinātu dalībvalstu sadarbību. Gatavojot tagad jau pieņemto Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2022/2041 ([13]) par adekvātām minimālajām algām Eiropas Savienībā, Komisija norādīja, ka lielākajā daļā dalībvalstu minimālās darba algas adekvātums ir nepietiekams un/vai minimālās algas aizsardzības tvērums ir nepilnīgs, lai gan visās ES dalībvalstīs pastāv minimālās algas aizsardzība, ko paredz vai nu tiesību akti ("likumā noteiktā minimālā darba alga") un/vai koplīgumi. Priekšlikums izriet no Eiropas sociālo tiesību pīlāra.

6.2. Direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka darba ņēmējus ES aizsargā adekvāta minimālā darba alga, kas nodrošina pienācīgu iztiku neatkarīgi no darbvietas. Lai sasniegtu šo vispārīgo mērķi, priekšlikums izveido satvaru, kas uzlabo

([11]) Padomes Direktīva 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 2.12.2000., 16. lpp.).
([12]) LESD 153. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkts.
([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2041 (2022. gada 19. oktobris) par adekvātām minimālajām algām Eiropas Savienībā (OV L 275, 25.10.2022., 33. lpp.).

minimālās darba algas adekvātumu un pastiprina darba ņēmēju aizsardzību, ko nodrošina minimālā alga. Šie mērķi attiecas gan uz likumā noteiktās minimālās darba algas sistēmām, gan uz darba koplīgumā balstītām sistēmām. Direktīva ir domāta šo mērķu sasniegšanai, ņemot vērā un pilnīgi ievērojot sistēmu īpatnības dalībvalstīs, valstu pilnvaras, sociālo partneru autonomiju un līgumslēgšanas brīvību.

6.3. Minimālā darba alga ir viena no jomām, kurā ES dalībvalstīs ļoti bieži vērojama nevienlīdzīga attieksme pret jauniešiem. Jaunieši ir īpaši atkarīgi no minimālās darba algas: Eiropas Jaunatnes foruma dati liecina, ka vairāk nekā viens no četriem jauniešiem saņem minimālo darba algu, bet šādu algu saņem tikai viens no desmit pieaugušajiem. Vairākas dalībvalstis ir noteikušas īpašas "jauniešu minimālās darba algas", kas visos gadījumos ir zemākas par vispārējo minimālo darba algu konkrētās vecuma grupās, savukārt citas no tiesību aktiem par minimālo algu izslēdz 18 gadu vecumu nesasniegušu cilvēku algas. Tā tas ir Beļģijā, Francijā, Īrijā, Luksemburgā, Vācijā, Maltā un Nīderlandē. Francijas noteikumi, iespējams, nav pārāk atkarīgi no vecuma, tomēr tie ietekmē daudzus jauniešus. Pastāv arī citas samazinātas likmes mācekļu praksei, bet tās nav šā ziņojuma priekšmets un parasti tiek noteiktas, vienojoties sociālajiem partneriem. Apvienotajā Karalistē jauniešiem tiek maksāts arī mazāk par minimālo darba algu. Sīkāka informācija ir pieejama pielikumā.

6.4. Nosakot šīs jauniešu minimālās darba algas, nav ņemtas vērā jauniešu tiesības uz vienādu atalgojumu par vienādu darbu, turklāt vairāki SDO pētījumi liecina, ka tās ir neefektīvs līdzeklis arī jauniešu nodarbinātības līmeņa paaugstināšanai. Galvenais jautājums ir vienāds atalgojums par vienādu darbu. Patiešām, jaunieši ir informējuši jaunatnes organizācijas, ka pēc nodarbinātības perioda viņi var uzraudzīt vai apmācīt kolēģus, kas ir vecāki par viņiem, tajā pašā darbā, bet minēto noteikumu dēļ saņem mazāku atalgojumu vai pat tiek aicināti uzņemties uzraudzības pienākumus par zemāku atalgojumu nekā viņu kolēģi.

6.5. Lai gan šajās dalībvalstīs jauniešiem ir atļauts vadīt transportlīdzekļus, balsot un iestāties armijā un visos citos aspektos viņi tiek uzskatīti par pieaugušajiem, viņiem nav tiesību saņemt pieaugušo minimālo darba algu pilnā apmērā. Jauniešu minimālā darba alga ir noteikta 30 % apmērā no pieaugušo minimālās darba algas likmes jaunākajā vecuma grupā Nīderlandē, kas ir nopietns šķērslis viņu spējai dzīvot patstāvīgi un baudīt pienācīgu dzīves līmeni. Neraugoties uz to, ka ES pasludināja 2022. gadu par Jaunatnes gadu, dažādajām jauniešu problēmām netika veltīta būtiska uzmanība likumdošanas procesā pieņemtajā politiskajā nostājā.

6.6. Nesen SDO veiktajā metaanalīzē par minimālās algas ietekmi uz jauniešu nodarbinātību, aplūkojot 43 pēc 1990. gada publicētus zinātniskus darbus, konstatēts, ka vairumā gadījumu minimālā alga vispār neietekmē jauniešu nodarbinātību vai šī ietekme ir ļoti neliela. Dažos gadījumos jauniešu minimālās algas likmes paaugstināšana pat paaugstināja jauniešu nodarbinātības līmeni. Direktīvas ietekmes novērtējumā Eiropas Komisija aprakstīja Portugālē, Beļģijā un Nīderlandē veikto pētījumu rezultātus, kas liecina, ka jauniešu minimālā darba alga būtiski neietekmē jauniešu nodarbinātības līmeni.

7. **Bezdarbnieka pabalsti**

7.1. Vēl viena joma, kurā var būt atšķirīga attieksme pret jauniešiem, ir bezdarba periodi. Arī tie ir galvenokārt dalībvalstu kompetencē, it īpaši tas sakāms par maksājumu likmēm, izmaksas periodiem un kritērijiem. Valstu sistēmas visā Eiropā ir ļoti daudzveidīgas un sarežģītas. Tomēr varam iedomāties gadījumus, kad šīs atšķirības ietekmēs tādus jautājumus kā nodarbinātība un brīva pārvietošanās Eiropas Savienībā. Jauniešus var nelabvēlīgi ietekmēt arī bezdarbnieku pabalstu shēmas, jo viņiem var nebūt nepieciešamā kvalifikācijas perioda, lai veiktu "iemaksas" attiecīgajās sistēmās.

7.2. Papildus šīm shēmām dalībvalstis nodrošina sociālās palīdzības maksājumus, kas ievērojami atšķiras, un sociālās palīdzības sistēmas arī ir valstu kompetencē. Dažās valstīs tiek veiktas iztikas līdzekļu pārbaudes, bet citās – nē. Turklāt diezgan sarežģīta situācija ir vērojama, kad aplūkojam vecumu, un šie maksājumi un šis atzinums nespēj pienācīgi atspoguļot šo tematu. Neizbēgami pastāv kvalifikācijas periodu un ilguma variācijas, kā arī vairāki citi faktori. Noteikti ir vajadzīgi labāki un skaidrāki dati, lai varētu veikt vairāk pētījumu. Var izteikt dažus īsus novērojumus.

— Dažās sistēmās tiek veikti īpaši pasākumi personām, kas vecākas par 45 gadiem, vai citām vecuma grupām. Ierobežots skaits valstu paredz īsākus kvalifikācijas periodus personām, kas jaunākas par 25 gadiem.

— Zviedrijā uz gados jauniem bezdarbniekiem (18–24 gadi), kas piedalās darba tirgus politikas programmās un saņem "darbības dotāciju" (zviedru valodā – *aktivitetsstöd*) ar pamata tiesībām uz bezdarbnieka pabalstiem, izmaksājamo pabalstu apmērs samazināsies straujāk, kā to paredz bezdarbnieku pabalstu shēmas noteikumi.

— Luksemburgā 18 gadus veciem jauniešiem un 16/17 gadus veciem jauniešiem pēc 36 nedēļu ilgas gaidīšanas tiek piešķirts pabalsts 70 % un 40 % apmērā no *minimālās sociālās* algas (franču valodā – *salaire social minimum*), un šo periodu var samazināt līdz 26 nedēļām, ja pieteikuma iesniedzējs mācās.

— Īrijā darba meklētāju pabalsts (palīdzības maksājums) ir aptuveni 60 % no pieaugušo pabalsta – tas attiecas uz personām vecumā no 18 līdz 24 gadiem, kuras nedzīvo patstāvīgi. Pilna likme tiek maksāta tiem jauniešiem, kas apmeklē attiecīgos kursus un vai iegūst apmācību.

8. **Neapmaksāta stažēšanās**

8.1. Eiropas Parlaments ir aicinājis aizliegt neapmaksātu stažēšanos, un Eiropas Padomes Sociālo tiesību komiteja ir secinājusi, ka nepilnības Beļģijas tiesību aktos ļauj rīkot neapmaksātu stažēšanos un izmantot jauniešus kā bezmaksas darbaspēku. Komitejas nolēmumā, kas tika pieņemts pēc kolektīvas sūdzības, kuru iesniedza Eiropas Jaunatnes forums, konstatēts, ka pašreizējās darba inspekcijas sistēmas Beļģijā nenodrošina pietiekamu aizsardzību neaizsargātiem un nelabvēlīgā situācijā esošiem gados jauniem darba ņēmējiem.

Tiesiskā regulējuma vispārējais saturs un tā stingrība ievērojami atšķiras gan dalībvalstīs, gan dažādās stažēšanās jomās. Dažās dalībvalstīs stažēšanās nemaz nav juridiski definēta.

8.2. Padome 2013. gadā pieņēma ieteikumu par stažēšanās kvalitātes sistēmu, lai nodrošinātu, ka stažēšanās efektīvi atvieglo pāreju no mācībām uz nodarbinātību un tādējādi uzlabo jauniešu nodarbinātības iespējas. Priekšlikumā ir noteiktas pamatnostādnes, ar kurām var nodrošināt kvalitatīvu mācību saturu un pienācīgus darba apstākļus.

8.3. Neapmaksātu stažēšanos var definēt kā darba periodus, kas līdzinās tam darbam, kuru veic algoti darbinieki, un kas nav saistīti ar oficiālu un skaidru izglītības, apmācības, brīvprātīgā darba vai darbā iekārtošanas procesu.

8.4. Darba pieredze un mācīšanās no pieredzes ir būtiska jauniešiem, kuri sāk darbu darba tirgū, taču tie, kuri aicina rīkoties attiecībā uz neapmaksātu stažēšanos, uzskata, ka pārāk daudz jauniešu ir nonākuši neapmaksātas prakses un zemas kvalitātes darba pieredzes apritē, kas šajā vecuma grupā rada ievērojamu vilšanos par darba tirgu.

8.5. Eiropas Jaunatnes forumā tika aplūkotas vairākas valstis un to politikas pasākumi attiecībā uz neapmaksātu stažēšanos. Francijā stažēšanās ir stingri reglamentēta un var tikt īstenota tikai formālās izglītības programmās. Stažēšanās, kas izglītības procesā ilgst divus mēnešus vai mazāk, var būt neapmaksāta. Rumānijā stažēšanās ir stingri reglamentēta ar īpašiem tiesību aktiem. Praktikantiem ir tiesības saņemt 50 % no minimālās algas. Neapmaksāta stažēšanās atvērtajā darba tirgū ir nelikumīga, taču likumi bieži tiek apieti.

8.6. Atvērtā darba tirgū stažēšanās prakse nav definēta vai reglamentēta tiesību aktos, un arī Horvātijā tā nav izplatīta, bet pastāv citi stažēšanās veidi, uz kuriem attiecas regulējums. Bulgārijā neapmaksāta stažēšanās, kas notiek ārpus īpašo stažēšanās likumu ietvariem, ir likumīga un izplatīta. Stažieriem, kas atvērtā darba tirgū stažējas atbilstoši stažēšanās likumiem ir tiesības saņemt vismaz valstī noteikto minimālo algu.

8.7. Austrijā stažēšanās vietas atvērtajā darba tirgū teorētiski būtu jāapmaksā saskaņā ar nozares koplīgumiem. Tomēr stažēšanās atvērtā darba tirgū var būt juridiski neapmaksāta, ja to klasificē kā izglītības attiecības, kā tas parasti arī notiek. Īrijā neapmaksāts darbs ir nelikumīgs, taču attiecībā uz stažēšanos šis likums bieži vien netiek ievērots, jo neapmaksāta stažēšanās ir izplatīta prakse, kas bieži tiek publiski reklamēta.

Briselē, 2023. gada 15. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE

PIELIKUMS ([1])

Tabula

Samazinātas minimālās likmes atsevišķās ES dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē no 2021. gada janvāra

Valsts	Darba ņēmēju grupas	% no pilnas likmes	Minimālās algas līmenis 2021. gadā (euro, ja vien nav noteikts citādi)
Beļģija	Darba ņēmēji vecumā no 16 gadiem vai jaunāki (bez studenta līguma)	70	1 138 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 17 gadiem (bez studenta līguma)	76	1 236 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 18 gadiem (ar studenta līgumu)	82	1 333 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 19 gadiem (ar studenta līgumu)	88	1 431 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 20 gadiem (ar studenta līgumu)	94	1 528 mēnesī
Francija	Darba ņēmēji vecumā no 15 līdz 16 gadiem ar mazāk nekā sešu mēnešu pieredzi nozarē; darba ņēmēji vecumā līdz 16 gadiem, kas strādā vasaras brīvlaikā	80	1 244 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 17 gadiem ar mazāk nekā sešu mēnešu pieredzi nozarē	90	1 399 mēnesī
	Jaunieši ar mainīgiem profesionāliem līgumiem ([1]) atkarībā no vecuma un iepriekšējās kvalifikācijas	55–100	855 līdz 1 555 mēnesī
	Mācekļi atkarībā no vecuma, darba stāža un piemērojamā nozares nolīguma	27–78	420 līdz 1 213 mēnesī
	Stažieri ([2])	n/p	3,70 stundā
	Darba ņēmēji ar invaliditāti, kas nodarbināti īpašos centros, kuri paredzēti šādu darba ņēmēju iekļaušanai	55–100	855 līdz 1 555 mēnesī
Vācija	Minimālā alga neattiecas uz personām, kas jaunākas par 18 gadiem	—	550 mēnesī
Īrija	Darba ņēmēji vecumā līdz 18 gadiem	70	7,14 stundā
	Darba ņēmēji vecumā no 18 gadiem	80	8,16 stundā
	Darba ņēmēji vecumā no 19 gadiem	90	9,18 stundā
Latvija	Notiesātie (izcieš cietumsodu)	50	250 mēnesī

([1]) Pielāgots no: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21015en.pdf.

Valsts	Darba ņēmēju grupas	% no pilnas likmes	Minimālās algas līmenis 2021. gadā (euro, ja vien nav noteikts citādi)
Luksemburga	Darba ņēmēji vecumā no 15 līdz 17 gadiem	75	1 651 mēnesī; 9,55 stundā
	Darba ņēmēji vecumā no 17 līdz 18 gadiem	80	1 762 mēnesī 10,18 stundā
	Nekvalificēti darba ņēmēji vecumā no 18 gadiem	100	2 202 mēnesī 12,73 stundā
Malta	Darba ņēmēji vecumā līdz 17 gadiem	95	171 nedēļā
	Darba ņēmēji vecumā no 17 gadiem	96	174 nedēļā
Nīderlande	Darba ņēmēji vecumā no 15 gadiem	30	505 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 16 gadiem	34,5	581 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 17 gadiem	39,5	666 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 18 gadiem	50	842 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 19 gadiem	60	1 011 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 20 gadiem	80	1 348 mēnesī
	Darba ņēmēji vecumā no 21 gada	100	1 685 mēnesī
Portugāle	Mācekļi un stažieri	80	621 mēnesī
	Darba ņēmēji ar invaliditāti	50	388 mēnesī
Apvienotā Karaliste	Darba ņēmēji vecumā līdz 18 gadiem	47,6	4,15 GBP (4,62 EUR) stundā
	Darba ņēmēji vecumā no 18 līdz 20 gadiem	52,2	4,55 GBP (5,06 EUR) stundā
	Darba ņēmēji vecumā no 21 līdz 24 gadiem	74	6,45 GBP (7,17 EUR) stundā
	Mācekļi vecumā līdz 19 gadiem vai vecumā no 19 gadiem, pirmajā mācekļa prakses gadā	94	8,20 GBP (9,12 EUR) stundā

([1]) Francijā šie līgumi ļauj jaunajiem darbiniekiem iegūt profesionālo kvalifikāciju un veicina viņu profesionālo integrāciju vai reintegrāciju.

([2]) Var būt neapmaksāts, ja mazāk par diviem mēnešiem.

Piezīme: Vācija nav iekļāvusi stundas likmes vai to salīdzinājumu ar minimālās algas līmeni. Tas ir tāpēc, ka minimālā summa tiek aprēķināta mēnesī, nevis stundā. Māceklības maksājumi Vācijā netiek uzskatīti par algām. Māceklība ietver skolas laiku. Juridiskā ziņā māceklības maksājumi ir salīdzināmi ar stipendijām augstskolu studentiem. n/p = nav piemērojams.

Avots: Eurofound korespondentu tīkls, pamatojoties uz valstu oficiālajiem avotiem.